

//////////////////////////////////// KRÓNKA //////////////////////////////////////

Az MTA Agrár-közgazdasági Tudományos Bizottság tevékenysége 2014–2021 között

KAPRONCZAI ISTVÁN

A Bizottság elnöki székét 2014 és 2021 között Popp József, az MTA levelező akadémikusa töltötte be, aki előtte 6 évig a Bizottság alelnöke volt. A Bizottság titkári feladatait Rieger László látta el. A titkár mellett a három alelnök (Takácsné György Katalin, Székely Csaba és Forgács Csaba) munkája is hozzájárult a sikeres ülések megszervezéséhez. A Covid–19-pandémia miatt az új bizottság 2020 helyett 2021-ben alakult meg. Az elmúlt hat és fél évben az Agrár-közgazdasági Tudományos Bizottság szakmailag megalapozott, a nemzetközi kutatási eredményeket integráló és a hazai viszonyainkra adaptáló, a hosszú távú globális és európai trendek figyelembevételével készült elemzésekkel járult hozzá a hazai és nemzetközi tudomány fejlődéséhez, miközben segítette a kormányzatot, szakmai szervezeteket és gyakorlati szakértőket döntéseik meghozatalában a mezőgazdaság, élelmiszeripar, vidékfejlesztés és környezetgazdálkodás területén.¹

A megjelent publikációkban központi figyelmet kapott a vállalkozások nemzetközi versenyképességének javítása, a vállalkozások közötti vertikális és horizontális kapcsolatok fejlesztése, a klímaváltozás hatásainak mérséklése, legújabbban pedig az Európai Zöld Megállapodás célkitűzése, a klímasemleges gazdaság kiépítése. A magyar agrárközgazdászok tudományos teljesítménye az utóbbi években komoly nemzetközi elismerést is kapott, miköz-

ben megsokszorozódott a magyar szerzők által publikált tudományos közlemények száma a vezető nemzetközi folyóiratokban, továbbá folyamatosan emelkedett az agrár-gazdasági PhD-képzésben tanuló külföldi hallgatók aránya. Ehhez hozzájárultak a bizottsági üléseken bemutatott kutatások és legújabb kutatási módszerek megvitatása is.

Agrárközgazdasági kutatások

A Bizottság munkája, ajánlásai tükröződtek számos intézményépítési, fejlesztési célú jogalkotó munkában, mint például az agrárpiacon rendtartás koncepciójának kidolgozása vagy a modern versenyszabályozás kidolgozása. A Bizottság folyamatosan elemezte, illetve tárgyalta az EU agrárpolitikáját, annak várható fejlődési irányait és főbb hatásait, továbbá meghatározó szerepet játszott az élelmiszerbiztonság növekvő szerepének elemzésében és számos alkalommal foglalkozott az agrártermelés és a vidékfejlesztés összefüggéseivel, mintaprojektek létrehozását kezdeményezte, sőt felhívta a figyelmet az integrált vidékfejlesztési programok jelentőségére is.

A Bizottság hozzájárult a magyar vállalatok szervezési-vezetési kultúrájának fejlesztéséhez, a korszerű vállalatirányítási rendszerek széles körű alkalmazásának előkészítéséhez, a stratégiai tervezéshez. A gépesítésen túlmenően az informatika és a precíziós mezőgazdasági termelési tech-

¹ Az összeállítás a Bizottság korábbi elnökségének jóváhagyásával készült.

nológiák kiterjedt eszköztárának mind szélesebb körű mezőgazdasági alkalmazására hívta fel a figyelmet, így egyidejűleg hozzájárult a magyar mezőgazdaság adaptációs képességének fokozásához, technológiai fejlődéséhez.

A Bizottság rendszeresen elemezte a szövetkezetek helyzetét, empirikus kutatások eredményeinek ismertetésével az agrárpolitikai gondolkodás homlokterébe állítva a modern, a nemzetközi trendekhez illeszkedő szövetkezetpolitikát és más integrációs törekvéseket. A Bizottság elvi állásfoglalásainak jelentős szerepe volt abban, hogy tovább bővült és korszerűsödött az agrártudományi területen végzett szakemberek gazdálkodás-, szervezés- és vezetéstudományi ismerete.

A Bizottság figyelemmel kísérte az agrártudományi karokon folyó szakemberképzés helyzetét, felhívta a figyelmet a továbbfejlesztés lehetőségeire, iránymutatásai hozzájárultak a doktorképzés színvonalának emeléséhez. A Bizottság tagjai nemzetközi kongresszusok, konferenciák és kutatások szervezésével és azokon történő aktív szereplésükkel fontos szerepet játszottak abban, hogy a nemzetközi szakmai közvéleménnyel megismertessék a kelet-közép-európai élelmiszer-gazdasági átalakulás sajátos viszonyait. A tagok kutatási eredményeiket mind szélesebb körben tárják a nemzetközi tudományos közvélemény elé a világ vezető folyóirataiban is. Napjainkban a magyar agrárközgazdasági publikációk az összes agrártudományi tudományos közlemények mintegy egytizedét teszik ki.

Bizottsági ülések témái (2014–2016)

2014. november 6-án hat póttag kooptálásáról döntött a Bizottság. *2014. december 10-én* a Budapesti Corvinus Egyetem C épület könyvtártermében Vállalatértékelések az agrárszektorban címmel Hegyi Ádám, a KBC Securities Hungarian Branch Office igazgatója az agrárgazdasági vállalatok

piaci értékének kalkulációs módszereit mutatta be. *2015. január 29-én* a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar meghívására a Bizottság kihelyezett ülést tartott Debrecenben, ahol A tudás alapú termelés feltételei Magyarországon (agrárinnováció és felsőoktatás szerepe a baromfi-, sertés- és gyümölcságazat szemszögéből) címmel előadást tartott Bárány László, a Master Good Kft. ügyvezető igazgatója és Szabó Imre, a Bold Agro Kft. ügyvezető igazgatója.

2015. április 29-én a Bizottság ülésén az Agrárgazdasági Kutató Intézetben Raskó György meghívott előadó a GM-növények térhódítását és hatékonyságát mutatta be a High-tech és szaktudás az USA mezőgazdaságának motorja című előadásában. *2015. június 12-én* Popp József A magyarországi közgazdaság- és gazdálkodástudományi doktori képzés helyzete, Prof. Joachim Scholderer (Aarhus University, Denmark and University of Zurich, Switzerland) pedig The plasticity of preferences in food marketing (Az élelmiszer-fogyasztói preferenciák rugalmassága) című előadást tartották meg a Agrárgazdasági Kutató Intézetben. *2015. október 13-án* Gyuricza Csaba, az MVH elnöke ismertette a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal új programját Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal – Új programozási időszak – Új szemlélet címen.

2015. november 13-án a Bizottság tudományos ülést rendezett Csáki Csaba, az MTA rendes tagja 75. születésnapja alkalmából az MTA Felolvasótermében. Az ülést Németh Tamás, az MTA osztályelnöke és Zoltayné Paprika Zita egyetemi tanár, a BCE GTK dékán asszonya nyitotta meg. Csáki Csaba életpályáját Jámbor Attila mutatta be, majd Forgács Csaba és Mészáros Sándor előadásai következtek az agrárközgazdasági kutatások trendjeiről. Székely Csaba előadásában a magyar mezőgazdaság stratégiai kérdéseit elemezte. Takácsné Dr. György Katalin és Takács István a magyar mezőgazdaság verseny-

képessége a hatékonyságváltozások tükrében című előadása zárta a tudományos ülést. Ezután következtek a köszöntők Popp József, Petó Károly, Tóth József és Mészáros Tamás részéről. A tudományos ülés fogadással ért véget. *2015. december 10-én* Popp József Ihrig Károly Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola helyzete és jövőképe (DE) és Lehota József A Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola helyzete és jövőképe (SZIE) címmel a doktori iskolák helyzetét mutatta be. Udovecz Gábor a szakkifejezések egységesítésének tervezetét ismertette.

2016. február 11-én Szakály Zoltán Marketing és tudomány című előadásában a marketing tudományos oldalát mutatta be az Agrárgazdasági Kutató Intézetben. Tomcsányi Pál és Lehota József szolt hozzá az előadáshoz. *2016. április 14-én* a Bizottság az Agrárkamara rendezvényéhez kapcsolódva kihelyezett ülést tartott a Hotel President szállodában, ahol öt előadás hangzott el Popp József (A magyar élelmiszergazdaság sorskérdései és exportlehetőségei), Lakner Zoltán (Élelmiszeripar a XXI. században), Szekeres István (A magyar élelmiszergazdaság sorskérdései és exportlehetőségei, a növekedés lehetséges irányai), Rózsás Attila (A magyar élelmiszergazdaság sorskérdései és exportlehetőségei) és Hajdú József (A világ mezőgépiipari termelésének és a globális mezőgépiipar főbb jellemzői) részéről. *2016. június 16-án* az Agrárgazdasági Kutató Intézetben Tóth József előadásában Kétarcú nyitottság az élelmiszergazdasági KKV-k innovációs folyamataiban címmel a KKV-k innovációs tapasztalatairól számolt be. *2016. október 13-án* Lakner Zoltán Tudománypolitika és tudománymetria címmel a tudománymetria jelentőségéről és fejlődéséről tartott érdekes előadást az Agrárgazdasági Kutató Intézetben. Ugyanitt Jámbor Attila *2016. december 14-én* a Magyar Agrárközgazdasági Egyesület új elnökségének terveit mutatta be.

Bizottsági ülések témái (2017–2021)

2017. február 27-én, június 14-én, augusztus 24-én és december 14-én a Bizottság ülésein Jámbor Attila, Lakner Zoltán és Balogh Péter habitusvizsgálatának áttekintése után a Bizottság megszavazta a három jelöltről készült szakértői véleményt az MTA doktori cselekmény keretében (Agrárgazdasági Kutató Intézet). Ugyanakkor a Bizottság megvitatta Magda Sándor Az agrárgazdaságban foglalkoztatottak képzettsége és a jövő igénye című tanulmányát, Forgács Csaba pedig A specializált gazdaságok növekedési és termelékenységi előnyei az EU-10 országok mezőgazdaságában címmel értékelte a speciális gazdaságok szerepét.

2018. február 15-én, május 3-án és november 6-án három előadás hangzott el A termelői szövetkezés-együttműködés helyzete, feltételei és akadályai a magyar mezőgazdaságban – egy empirikus kutatás eredményei és következtetései (előadó: Szabó G. Gábor és Baranyai Zsolt), A baromfiágazat kilátásai a madárinfluenza után (előadó: Csorbai Attila, a Baromfi Termék Tanács elnöke, igazgatója) és Fulbright professzori tapasztalataim Amerikában (előadó: Fehér István professor emeritus, SZIE GTK) címmel az Agrárgazdasági Kutató Intézetben.

2019. március 14-én, június 12-én, október 31-én és november 28-án az Agrárgazdasági Kutató Intézetben megtartott bizottsági ülések napirendi pontjaiban is szerepeltek előadások. Előadást tartott Lakner Zoltán (Afrika élelmiszergazdasága: jelen és jövő), Kapronczai István és Vajda László (A magyar agrárgazdaság 15 éve az EU-ban), Forgács Csaba (A specializáció és a koncentráció mérethatékonysági előnyei az EU10 mezőgazdasága növekedésében, 2005–2016), valamint Keszthelyi Szilárd és Szili Viktor (Mezőgazdasági jövedelemstabilizáló rendszer fejlesztése Magyarországon).

KÉPEK BIZOTTSÁGI ÜLÉSEKRŐL

2014. november 6-i ülés

2015. január 29-i ülés

2019. október 31-i ülés

2019. november 28-i ülés

2020-ban a Covid-járvány időszakában két bizottsági ülésre került sor az Agrár-gazdasági Kutató Intézetben. *Január 23-án* Mezőszentgyörgyi Dávid részletesen ismertette hazánk digitális agrárstratégiáját (Digitális Agrárstratégia Magyarországon), *július 22-én* Tóth József habitusvizsgálatát szavazta meg a Bizottság. *2021. március 2-án* tartotta Popp József elnök az utolsó bizottsági ülést a MATE Budai Campus K épületében, ahol Oláh Judit habitusvizsgálatának áttekintése után a bizottsági tagok megszavazták a szakértői véleményeket. Emellett a bizottsági tagok röviden értékelték a Popp József elnök által vezetett Bizottság elmúlt hat és fél éves munkáját.

Az elmúlt időszakot összefoglalva el-

mondható, hogy a bizottsági üléseken elhangzott előadások jelentős része ismert és elismert gyakorlati szakértők nevéhez fűződik, akik egyébként tanácsozási joggal állandó meghívottak is voltak az ülésekre. Ebben az időszakban négy bizottsági tag MTA doktori címet szerzett, ennek köszönhetően a Bizottságnak Oláh Judit személyében női MTA doktora is van, miközben javult a bizottsági MTA doktorok korösszetétele is. Popp József 2019-ben az MTA levelező tagja lett, 2020-ban pedig az MTA Agrártudományok Osztálya elnökhelyettesnek választotta meg. Popp József mellett köszönet illeti Rieger László bizottsági titkár, valamint Takácsné György Katalin, Székely Csaba és Forgács Csaba alelnökök munkáját is.